

ÜÇÜNCÜ KİTAP (495-682)

MİRAS HUKUKU

BİRİNCİ KISIM

MİRASÇILAR

BİRİNCİ BÖLÜM

YASAL MİRASÇILAR

A. Kan hısımları

I. Altsoy

Madde 495-

Miras bırakanın birinci derece mirasçıları, onun altsoyudur.

Çocuklar eşit olarak mirasçılardır.

Miras bırakandan önce ölmüş olan çocukların yerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır.

II. Ana ve baba

Madde 496-

Altsoyu bulunmayan miras bırakanın mirasçıları, ana ve babasıdır. Bunlar eşit olarak mirasçılardır.

Miras bırakandan önce ölmüş olan ana ve babanın yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır.

Bir tarafta hiç mirasçı bulunmadığı takdirde, bütün miras diğer taraftaki mirasçılara kalır.

III. Büyük ana ve büyük baba

Madde 497-

Altsoyu, ana ve babası ve onların altsoyu bulunmayan miras bırakanın mirasçıları, büyük ana ve büyük babalarıdır. Bunlar, eşit olarak mirasçılardır.

Miras bırakandan önce ölmüş olan büyük ana ve büyük babaların yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır.

Ana veya baba tarafından olan büyük ana ve büyük babalardan biri altsoyu bulunmaksızın miras bırakandan önce ölmüşse, ona düşen pay aynı taraftaki mirasçılara kalır.

Ana veya baba tarafından olan büyük ana ve büyük babaların ikisi de altsoyları bulunmaksızın miras bırakandan önce ölmüşlerse, bütün miras diğer taraftaki mirasçılara kalır.

Sağ kalan eş varsa, büyük ana ve büyük babalardan birinin miras bırakandan önce ölmüş olması hâlinde, payı kendi çocuğuna; çocuğu yoksa o taraftaki büyük ana ve büyük babaya; bir taraftaki büyük ana ve büyük babanın her ikisinin de ölmüş olmaları hâlinde onların payları diğer tarafa geçer.

IV. Evlilik dışı hısımlar

Madde 498-

Evlilik dışında doğmuş ve soybağı, tanıma veya hâkim hükmüyle kurulmuş olanlar, baba yönünden evlilik içi hısımlar gibi mirasçı olurlar.

B. Sağ kalan eş

Madde 499-

Sağ kalan eş, birlikte bulunduğu zümreye göre mirasbırakana aşağıdaki oranlarda mirasçı olur:

1. Mirasbırakanın altsoyu ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte biri,
2. Mirasbırakanın ana ve baba zümresi ile birlikte mirasçı olursa, mirasın yarısı,
3. Mirasbırakanın büyük ana ve büyük babaları ve onların çocukları ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte üçü, bunlar da yoksa mirasın tamamı eşe kalır.

C. Evlâtlık

Madde 500-

Evlâtlık ve altsoyu, evlât edinene kan hısımları gibi mirasçı olurlar. Evlâtlığın kendi ailesindeki mirasçılığı da devam eder.

Evlât edinen ve hısımları, evlâtlığa mirasçı olmazlar.

D. Devlet

Madde 501-

Mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası Devlete geçer.

İKİNCİ BÖLÜM

ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLAR

BİRİNCİ AYIRIM

TASARRUF EHLİYETİ

A. Ehliyet

I. Vasiyette

Madde 502-

Vasiyet yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip ve onbeş yaşını doldurmuş olmak gerekir.

II. Miras sözleşmesinde

Madde 503-

Miras sözleşmesi yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip ve ergin olmak, kısıtlı bulunmamak gerekir.

B. İrade sakatlığı

Madde 504-

Miras bırakanın yanıltma, aldatma, korkutma veya zorlama etkisi altında yaptığı ölüme bağlı tasarruf geçersizdir. Ancak, mirasbırakan yanıldığını veya aldatıldığını öğrendiği ya da korkutma veya zorlamanın etkisinden kurtulduğu günden başlayarak bir yıl içinde tasarruftan dönmediği takdirde tasarruf geçerli sayılır.

Ölüme bağlı tasarrufta kişinin veya şeyin belirtilmesinde açık yanıltma hâlinde miras bırakanın gerçek arzusu kesin olarak tespit edilebilirse, tasarruf bu arzuya göre düzeltilir.

İKİNCİ AYIRIM

TASARRUF ÖZGÜRLÜĞÜ

A. Tasarruf edilebilir kısım

I. Kapsamı

Madde 505-

(Değişik birinci fıkra: 4/5/2007-5650/1 md.) Mirasçı olarak altsoyu, ana ve babası veya eşi bulunan miras bırakan, mirasının saklı paylar dışında kalan kısmında ölüme bağlı tasarrufta bulunabilir.

Bu mirasçılardan hiç biri yoksa, miras bırakan mirasının tamamında tasarruf edebilir.

II. Saklı pay

Madde 506-

Saklı pay aşağıdaki oranlardan ibarettir:

1. Altsoy için yasal miras payının yarısı,
2. Ana ve babadan her biri için yasal miras payının dörtte biri,
3. (Mülga: 4/5/2007-5650/2 md.)
4. Sağ kalan eş için, altsoy veya ana ve baba zümresiyle birlikte mirasçı olması hâlinde yasal miras payının tamamı, diğer hâllerde yasal miras payının dörtte üçü.

III. Tasarruf edilebilir kısmın hesabı

1. Borçların indirilmesi

Madde 507-

Tasarruf edilebilir kısım, terekenin miras bırakanın ölümü günündeki durumuna göre hesaplanır.

Hesap yapılırken, miras bırakanın borçları, cenaze giderleri, terekenin mühürlenmesi ve yazımı giderleri, miras bırakan ile birlikte yaşayan ve onun tarafından bakılan kimselerin üç aylık geçim giderleri terekeden indirilir.

2. Sağlar arası karşılıksız kazandırmalar

Madde 508-

Miras bırakanın sağlar arası karşılıksız kazandırmaları, tenkise tâbi oldukları ölçüde, tasarruf edilebilir kısmın hesabında terekeye eklenir.

3. Sigorta alacakları

Madde 509-

Miras bırakanın kendi ölümünde ödenmek üzere üçüncü kişi lehine hayat sigortası sözleşmesi yapması veya böyle bir kişiyi sonradan lehdar olarak tayin etmesi ya da sigortacıya karşı olan istem hakkını sağlar arası veya ölüme bağlı tasarrufla karşılıksız olarak üçüncü kişiye devretmesi hâlinde, sigorta alacağının miras bırakanın ölümü zamanındaki satın alma değeri terekeye eklenir.

B. Mirasçılıktan çıkarma

I. Sebepleri

Madde 510-

Aşağıdaki durumlarda mirasbırakan, ölüme bağlı bir tasarrufla saklı paylı mirasçısını mirasçılıktan çıkarabilir:

1. Mirasçı, mirasbırakana veya mirasbırakanın yakınlarından birine karşı ağır bir suç işlemişse,
2. Mirasçı, mirasbırakana veya mirasbırakanın ailesi üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemişse.

II. Hükümleri

Madde 511-

Mirasçılıktan çıkarılan kimse, mirastan pay alamayacağı gibi; tenkis davası da açamaz.

Mirasbırakan başka türlü tasarrufta bulunmuş olmadıkça, mirasçılıktan çıkarılan kimsenin miras payı, o kimse mirasbırakandan önce ölmüş gibi, mirasçılıktan çıkarılanın varsa altsoyuna, yoksa mirasbırakanın yasal mirasçılarına kalır.

Mirasçılıktan çıkarılan kimsenin altsoyu, o kimse mirasbırakandan önce ölmüş gibi saklı payını isteyebilir.

III. İspat yükü

Madde 512-

Mirasçılıktan çıkarma, mirasbırakan ancak buna ilişkin tasarrufunda çıkarma sebebini belirtmişse geçerlidir.

Mirasçılıktan çıkarılan kimse itiraz ederse, belirtilen sebebin varlığını ispat, çıkarmadan yararlanan mirasçıya veya vasiyet alacaklısına düşer.

Sebebin varlığı ispat edilememiş veya çıkarma sebebi tasarrufta belirtilmemişse tasarruf, mirasçının saklı payı dışında yerine getirilir; ancak, mirasbırakan bu tasarrufu çıkarma sebebi hakkında düştüğü açık bir yanılma yüzünden yapmışsa, çıkarma geçersiz olur.

IV. Borç ödemededen aciz sebebiyle mirasçılıktan çıkarma

Madde 513-

Mirasbırakan, hakkında borç ödemededen aciz belgesi bulunan altsoyunu, saklı payının yarısı için mirasçılıktan çıkarabilir. Ancak, bu yarıyı mirasçılıktan çıkarılanın doğmuş ve doğacak çocuklarına özgülemesi şarttır.

Miras açıldığı zaman borç ödemededen aciz belgesinin hükmü kalmamışsa veya belgenin kapsadığı borç tutarı mirasçılıktan çıkarılanın miras payının yarısını aşmıyorsa, mirasçılıktan çıkarılanın istemi üzerine çıkarma iptal olunur.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN ÇEŞİTLERİ

A. Genel olarak

Madde 514-

Mirasbırakan, tasarruf özgürlüğünün sınırları içinde, malvarlığının tamamında veya bir kısmında vasiyetname ya da miras sözleşmesiyle tasarrufta bulunabilir.

Mirasbırakanın üzerinde tasarruf etmediği kısım yasal mirasçılara kalır.

B. Koşullar ve yüklemeler

Madde 515-

Mirasbırakan, ölüme bağlı tasarruflarını koşullara veya yüklemelere bağlayabilir. Tasarruf hüküm ve sonuçlarını doğurduğu andan itibaren, her ilgili koşul veya yüklemenin yerine getirilmesini isteyebilir.

Hukuka veya ahlâka aykırı koşullar ve yüklemeler, ilişkin buldukları tasarrufu geçersiz kılar.

Anlamsız veya yalnız başkalarını rahatsız edici nitelikte olan koşullar ve yüklemeler yok sayılır.

C. Mirasçı atama

Madde 516-

Mirasbırakan, mirasının tamamı veya belli bir oranı için bir veya birden çok kişiyi mirasçı atayabilir.

Bir kişinin, mirasın tamamını veya belli bir oranını almasını içeren her tasarruf, mirasçı atanması sayılır.

D. Belirli mal bırakma

I. Konusu

Madde 517-

Mirasbırakan, bir kimseye onu mirasçı atamaksızın belirli bir mal bırakma yoluyla kazandırmada bulunabilir.

Belirli mal bırakma, ölüme bağlı tasarrufla bir kimseye terekedeki bir malın mülkiyetinin veya terekenin tamamı ya da bir kısmı üzerinde intifa hakkının kazandırılmasına yönelik olabileceği gibi; bir kimse lehine tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesinin, bir iradın bağlanmasının veya bir kimsenin bir borçtan kurtarılmasının, mirasçılar veya belirli mal bırakılanlara yükletilmesi suretiyle de olabilir.

Bırakılan belirli mal terekede bulunmadığı takdirde, tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, ölüme bağlı tasarrufu yerine getirmekle yükümlü olanlar borçtan kurtulurlar.

II. Teslim borcu

Madde 518-

Bırakılan belirli mal, mirasın açılması anındaki durumuyla teslim olunur; yarar ve hasar, mirasın açılması anında kendisine belirli mal bırakılana geçer.

Tasarrufu yerine getirme ile yükümlü olan kimse, mirasın açılmasından sonra bırakılan belirli mala yaptığı harcamalar ve mala verdiği zararlardan dolayı, vekâletsiz iş görenin haklarına sahip ve borçlarıyla yükümlü olur.

III. Tereke ile ilgisi

Madde 519-

Tereke mevcudunu veya tasarrufu yerine getirme yükümlüsüne yapılan kazandırmayı ya da saklı payı zedeleyen tasarrufların orantılı olarak tenkisi istenebilir.

Tasarrufu yerine getirme yükümlüsü, mirasçılığı veya kendisine bırakılan kazandırmayı reddetmiş ya da mirasbırakandan önce ölmüş veya mirastan yoksun kalmış olsa bile tasarruf yürürlükte kalır; yerine getirme borcu, bu durumlardan yararlananlara geçer.

Yasal veya atanmış mirasçı, mirası reddetmiş olsa bile lehine yapılmış bir tasarrufun yerine getirilmesini isteyebilir.

E. Yedek mirasçı atama

Madde 520-

Mirasbırakan, atadığı mirasçının kendisinden önce ölmesi veya mirası reddetmesi hâlinde onun yerine geçmek üzere bir veya birden çok kişiyi yedek mirasçı olarak atayabilir.

Bu kural belirli mal bırakmada da uygulanır.

F. Artmirasçı atama

I. Belirlenmesi

Madde 521-

Mirasbırakan, ölüme bağı tasarrufuyla önmirasçı atadığı kişiyi mirası artmırasçıya devretmekle yükümlü kılabilir.

Aynı yükümlülük artmırasçıya yüklenemez.

Bu kurallar belirli mal bırakmada da uygulanır.

II. Artmırasçıya geçiş

Madde 522-

Tasarrufta geçiş anı belirtilmemişse miras, önmirasçının ölümüyle artmırasçıya geçer.

Tasarrufta geçiş anı gösterilmiş olup önmirasçının ölümünde bu an henüz gelmemişse miras, güvence göstermeleri koşuluyla önmirasçının mirasçılarına teslim edilir.

Mirasın artmırasçıya geçmesine herhangi bir sebeple olanak kalmadığı anda miras, önmirasçıya; önmirasçı ölmüşse onun mirasçılarına kesin olarak kalır.

III. Güvence

Madde 523-

Önmirasçıya geçen mirasın sulh mahkemesince defteri tutulur.

Mirasbırakan açıkça bağışık tutmadıkça, mirasın önmirasçıya teslimi onun güvence göstermesine bağlıdır. Taşınmazlarda bu güvence, yeterli görüldüğü takdirde miras geçirme yükümlülüğünün tapu kütüğüne şerh verilmesiyle de sağlanabilir.

Önmirasçı güvence göstermez veya artmırasçının beklenen haklarını tehlikeye düşürürse, mirasın resmen yönetimine karar verilir.

IV. Hükümleri

1. Önmirasçı hakkında

Madde 524-

Önmirasçı, mirası atanmış mirasçılar gibi kazanır.

Önmirasçı, mirasa artmirasçıya geçirme yükümlülüğü ile sahip olur.

2. Artmirasçı hakkında

Madde 525-

Artmirasçı, mirası belirlenmiş olan geçiş anında sağ ise kazanır.

Artmirasçı geçiş anından önce ölmüşse, tasarrufta aksi öngörülmüş olmadıkça, miras önmirasçıya kalır.

Önmirasçı mirasbırakanın ölümünde sağ değilse veya mirastan yoksun kalmışsa ya da mirası reddederse, miras artmirasçıya geçer.

G. Vakıf

Madde 526-

Mirasbırakan, terekesinin tasarruf edilebilir kısmının tamamını veya bir bölümünü özgülemek suretiyle vakıf kurabilir.

Vakıf, ancak kanun hükümlerine uyulmak koşuluyla tüzel kişilik kazanır.

H. Miras sözleşmeleri

I. Olumlu miras sözleşmesi

Madde 527-

Mirasbırakan, miras sözleşmesiyle mirasını veya belirli malını sözleşme yaptığı kimseye ya da üçüncü bir kişiye bırakma yükümlülüğü altına girebilir.

Mirasbırakan, malvarlığında eskisi gibi serbestçe tasarruf edebilir; ancak, miras sözleşmesindeki yükümlülüğü ile bağdaşmayan ölüme bağlı tasarruflarına veya bağışlamalarına itiraz edilebilir.

II. Mirastan feragat sözleşmesi

1. Kapsamı

Madde 528 -

Mirasbırakan, bir mirasçısı ile karşılıksız veya bir karşılık sağlanarak mirastan feragat sözleşmesi yapabilir.

Feragat eden, mirasçılık sıfatını kaybeder.

Bir karşılık sağlanarak mirastan feragat, sözleşmede aksi öngörülmedikçe feragat edenin altsoyu için de sonuç doğurur.

2. Hükümden düşmesi

Madde 529-

Mirastan feragat sözleşmesi belli bir kişi lehine yapılmış olup bu kişinin herhangi bir sebeple mirasçı olamaması hâlinde, feragat hükümden düşer.

Mirastan feragat sözleşmesi belli bir kişi lehine yapılmamışsa, en yakın ortak kökün altsoyu lehine yapılmış sayılır ve bunların herhangi bir sebeple mirasçı olamaması hâlinde, feragat yine hükümden düşer.

3. Tereke alacaklılarının hakları

Madde 530-

Mirasın açılması anında tereke, borçları karşılayamıyorsa ve borçlar mirasçılar tarafından da ödenmiyorsa, feragat eden ve mirasçuları, alacaklılara karşı feragat için ölümünden önceki beş yıl içinde mirasbırakandan almış oldukları karılıktan, mirasın açılması anındaki zenginleşmeleri tutarında sorumludurlar.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN ŞEKİLLERİ

A. Vasiyet

I. Şekilleri

1. Genel olarak

Madde 531-

Vasiyet, resmî şekilde veya mirasbırakanın el yazısı ile ya da sözlü olarak yapılabilir.

2. Resmî vasiyetname

a. Düzenlenmesi

Madde 532 -

Resmî vasiyetname, iki tanığın katılımıyla resmî memur tarafından düzenlenir.

Resmî memur, sulh hâkimi, noter veya kanunla kendisine bu yetki verilmiş diğer bir görevli olabilir.

b. Memurun işlevi

Madde 533 -

Mirasbırakan, arzularını resmî memura bildirir. Bunun üzerine memur, vasiyetnameyi yazar veya yazdırır ve okuması için mirasbırakana verir.

Vasiyetname, mirasbırakan tarafından okunup imzalanır.

Memur, vasiyetnameyi tarih koyarak imzalar.

c. Tanıkların katılımı

Madde 534 -

Vasiyetnameye tarih ve imza konulduktan hemen sonra mirasbırakan, vasiyetnameyi okuduğunu, bunun son arzularını içerdiğini memurun huzurunda iki tanığa beyan eder.

Tanıklar, bu beyanın kendi önlerinde yapıldığını ve mirasbırakanı tasarrufa ehil gördüklerini vasiyetnameye yazarak veya yazdırarak altını imzalarlar.

Vasiyetname içeriğinin tanıklara bildirilmesi zorunlu değildir.

d. Mirasbırakan tarafından okunmaksızın ve imzalanmaksızın düzenleme

Madde 535-

Mirasbırakan vasiyetnameyi bizzat okuyamaz veya imzalayamazsa, memur vasiyetnameyi iki tanığın önünde ona okur ve bunun üzerine mirasbırakan vasiyetnamenin son arzularını içerdiğini beyan eder.

Bu durumda tanıklar, hem mirasbırakanın beyanının kendi önlerinde yapıldığını ve onu tasarrufa ehil gördüklerini; hem vasiyetnamenin kendi önlerinde memur tarafından mirasbırakana okunduğunu ve onun vasiyetnamenin son arzularını içerdiğini beyan ettiğini vasiyetnameye yazarak veya yazdırarak altını imzalarlar.

e. Düzenlemeye katılma yasağı

Madde 536-

Fiil ehliyeti bulunmayanlar, bir ceza mahkemesi kararıyla kamu hizmetinden yasaklılar, okur yazar olmayanlar, mirasbırakanın eşi, üstsoy ve altsoy kan hısımları, kardeşleri ve bu kişilerin eşleri, resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine memur veya tanık olarak katılamazlar.

Resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılan memura ve tanıklara, bunların üstsoy ve altsoy kan hısımlarına, kardeşlerine ve bu kişilerin eşlerine o vasiyetname ile kazandırmada bulunulamaz.

f. Vasiyetnamenin saklanması

Madde 537-

Resmî vasiyetnameyi düzenleyen memur, vasiyetnamenin aslını saklamakla yükümlüdür.

3. El yazılı vasiyetname

Madde 538-

El yazılı vasiyetnamenin yapıldığı yıl, ay ve gün gösterilerek başından sonuna kadar mirasbırakanın el yazısıyla yazılmış ve imzalanmış olması zorunludur.

El yazılı vasiyetname, saklanmak üzere açık veya kapalı olarak notere, sulh hâkimine veya yetkili memura bırakılabilir.

4. Sözlü vasiyet

a. Son arzuları anlatma

Madde 539-

Mirasbırakan; yakın ölüm tehlikesi, ulaşımın kesilmesi, hastalık, savaş gibi olağanüstü durumlar yüzünden resmî veya el yazılı vasiyetname

yapamıyorsa, sözlü vasiyet yoluna başvurabilir.

Bunun için mirasbırakan, son arzularını iki tanığa anlatır ve onlara bu beyanına uygun bir vasiyetname yazmaları veya yazdırmaları görevini yükler.

Resmî vasiyetname düzenlenmesinde okur yazar olma koşulu dışında, tanıklara ilişkin yasaklar, sözlü vasiyetteki tanıklar için de geçerlidir.

b. Belgeleme

Madde 540-

Mirasbırakan tarafından görevlendirilen tanıklardan biri, kendilerine beyan edilen son arzuları, yer, yıl, ay ve günü de belirterek hemen yazar, bu belgeyi imzalar ve diğer tanığa imzalatır. Yazılan belgeyi ikisi birlikte vakit geçirmeksizin bir sulh veya asliye mahkemesine verirler ve mirasbırakanı vasiyetname yapmaya ehil gördüklerini, onun son arzularını olağanüstü durum içinde kendilerine anlattığını hâkime beyan ederler.

Tanıklar, daha önce bir belge düzenlemek yerine, vakit geçirmeksizin mahkemeye başvurup yukarıdaki hususları beyan ederek mirasbırakanın son arzularını bir tutanağa geçirebilirler.

Sözlü vasiyet yoluna başvuran kimse askerlik hizmetinde bulunuyorsa, teğmen veya daha yüksek rütbeli bir subay; Ülke sınırları dışında seyreden bir ulaşım aracında bulunuyorsa, o aracın sorumlu yöneticisi; sağlık kurumlarında tedavi edilmekteyse, sağlık kurumunun en yetkili yöneticisi hâkim yerine geçer.

c. Hükümden düşme

Madde 541-

Mirasbırakan için sonradan diğer şekillerde vasiyetname yapma olanağı doğarsa, bu tarihin üzerinden bir ay geçince sözlü vasiyet hükümden düşer.

II. Vasiyetten dönme

1. Yeni vasiyetname ile

Madde 542-

Mirasbırakan, vasiyetname için kanunda öngörülen şekillerden birine uymak suretiyle yeni bir vasiyetname yaparak önceki vasiyetnameden her zaman dönebilir.

Vasiyetnamenin tamamından veya bir kısmından dönülebilir.

2. Yok etme ile

Madde 543-

Mirasbırakan, yok etmek suretiyle de vasiyetnameden dönebilir.

Kaza sonucunda veya üçüncü kişinin kusuruyla yok olan ve içeriğinin aynen ve tamamen belirlenmesine olanak bulunmayan vasiyetname hükümsüz kalır. Tazminat isteme hakkı saklıdır.

3. Sonraki tasarruflar

Madde 544-

Mirasbırakan, önceki vasiyetnamesini ortadan kaldırmaksızın yeni bir vasiyetname yaparsa, kuşkuyla yer bırakmayacak surette önceki vasiyetnameyi tamamlamadıkça, sonraki vasiyetname onun yerini alır.

Belirli mal bırakma vasiyeti de, vasiyetnamede aksi belirtilmedikçe, mirasbırakanın sonradan o mal üzerinde bu vasiyetle bağdaşmayan başka bir tasarrufta bulunmasıyla ortadan kalkar.

B. Miras sözleşmesi

I. Şekli

Madde 545-

Miras sözleşmesinin geçerli olması için resmî vasiyetname şeklinde düzenlenmesi gerekir.

Sözleşmenin tarafları, arzularını resmî memura aynı zamanda bildirirler ve düzenlenen sözleşmeyi memurun ve iki tanığın önünde imzalarlar.

II. Ortadan kaldırılması

1. Sağlararasında

a. Sözleşme veya vasiyetname ile

Madde 546-

Miras sözleşmesi, tarafların yazılı anlaşmasıyla her zaman ortadan kaldırılabilir.

Miras sözleşmesiyle mirasçı atanan veya kendisine belirli mal bırakılan kişinin, mirasbırakana karşı miras sözleşmesinin yapılmasından sonra mirasçılıktan çıkarma sebebi oluşturan davranışta bulunduğu ortaya çıkarsa; mirasbırakan, miras sözleşmesini tek taraflı olarak ortadan kaldırabilir.

Tek taraflı ortadan kaldırma, vasiyetnameler için kanunda öngörülen şekillerden biriyle yapılır.

b. Sözleşmeden dönme yolu ile

Madde 547-

Miras sözleşmesi gereğince sağlararası edimleri isteme hakkı bulunan taraf, bu edimlerin sözleşmeye uygun olarak yerine getirilmemesi veya güvenceye bağlanmaması hâlinde borçlar hukuku kuralları uyarınca sözleşmeden dönebilir.

2. Mirasbırakandan önce ölme

Madde 548-

Mirasçı atanan veya kendisine belirli mal bırakılan kişi mirasbırakanın ölümünde sağ değilse, miras sözleşmesi kendiliğinden ortadan kalkar.

Mirasbırakandan önce ölen kişinin mirasçuları, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, ölüme bağlı tasarrufta bulunandan, miras sözleşmesi uyarınca elde ettiği ölüm tarihindeki zenginleşmeyi geri isteyebilirler.

C. Tasarruf edilebilir kısmın daralması

Madde 549-

Miras sözleşmesi veya vasiyetnameyle yapılan ölüme bağlı kazandırmalar, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısmın sonradan daralması yüzünden hükümsüz olmaz; sadece tenkis edilebilir.

BEŞİNCİ AYIRIM

VASIYETİ YERİNE GETİRME GÖREVLİSİ

A. Atanması

I. Atanma ve ehliyet

Madde 550-

Mirasbırakan, vasiyetnameyle bir veya birden çok vasiyeti yerine getirme görevlisi atayabilir.

Vasiyeti yerine getirme görevlisinin, göreve başladığı sırada fiil ehliyetine sahip olması gerekir.

Vasiyeti yerine getirme görevlisine sulh hâkimi tarafından bu görevi bildirilir; bildirim tarihinden başlayarak onbeş gün içinde kabul edilmediği sulh hâkimine bildirilmezse, görev kabul edilmiş sayılır.

Vasiyeti yerine getirme görevlisi hizmetinin karşılığında uygun bir ücret isteyebilir.

II. Birden çok vasiyeti yerine getirme görevlisi

Madde 551-

Birden çok vasiyeti yerine getirme görevlisinin atanmış olması hâlinde, tasarruftan veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça bunlar görevi birlikte yürütürler.

Bunlardan biri görevi kabul etmez veya edemez ya da herhangi bir sebeple görevi sona ererse, mirasbırakanın tasarrufundan aksi anlaşılmadıkça diğerleri göreve devam eder.

Birden çok vasiyeti yerine getirme görevlisi birlikte hareket etmek üzere atanmış olsa bile acele hâllerde her biri gerekli işlemleri yapabilir.

B. Görev ve yetkileri

I. Genel olarak

Madde 552-

Mirasbırakan, tasarrufunda aksini öngörmüş veya sınırlı bir görev vermiş olmadıkça vasiyeti yerine getirme görevlisi, mirasbırakanın son arzularının yerine getirilmesi için gerekli bütün işlemleri yapmakla görevli ve yetkilidir.

Vasiyeti yerine getirme görevlisi, özellikle;

1. Göreve başladıktan sonra gecikmeksizin terekedeki malların, hakların ve borçların listesini düzenler. Liste düzenlenirken olanak varsa mirasçılar hazır bulundurulur.
2. Terekeyi yönetir ve yönetimin gerektirdiği ölçüde tereke mallarının zilyetliğinin kendisine devrini ister.
3. Tereke alacaklarını tahsil eder, borçlarını öder.
4. Vasiyetleri yerine getirir.
5. Terekenin paylaşılması için plân hazırlar.
6. Tereke ile ilgili dava ve takiplerde miras ortaklığını temsil eder. Mirasçılar tarafından açılmış davalardan görevi ile ilgili olanlara müdahil olarak katılabilir.
7. Açtığı veya aleyhine açılan davalar ile yapılan takipleri mirasçılara bildirir.

II. Tereke malları üzerinde tasarruf

Madde 553-

Mirasbırakan taahhüt etmiş olmadıkça, terekeye dahil malların, vasiyeti yerine getirme görevlisi tarafından devri veya bunlar üzerinde sınırlı aynî haklar kurulması, sulh hâkiminin yetki vermesine bağlıdır. Hâkim, olanak bulunduğu takdirde mirasçılarını dinledikten sonra karar verir. Olağan giderleri karşılayacak ölçüdeki tasarruflar için yetki almaya gerek yoktur.

C. Görevin sona ermesi

Madde 554-

Vasiyeti yerine getirme görevlisinin görevi, ölümü veya atanmasını geçersiz kılan bir sebebin varlığı hâlinde kendiliğinden sona erer.

Vasiyeti yerine getirme görevlisi sulh hâkimine yapacağı bir beyanla görevinden ayrılabilir. Görev uygunsuz bir zamanda bırakılamaz.

D. Denetlenmesi

Madde 555-

Vasiyeti yerine getirme görevlisi, görevinin yerine getirilmesinde sulh hâkiminin denetimine tâbidir.

Hâkim, şikâyet üzerine veya re'sen gereken önlemleri alır.

Vasiyeti yerine getirme görevlisinin yetersiz olduğu, görevini kötüye kullandığı veya ağır ihmali tespit edilirse, sulh hâkimi tarafından görevine son verilir. Bu karara karşı tebliğinden başlayarak onbeş gün içinde asliye mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

E. Sorumluluğu

Madde 556-

Vasiyeti yerine getirme görevlisi, görevini yerine getirirken özen göstermekle yükümlüdür; ilgililere karşı bir vekil gibi sorumludur.

ALTINCI AYIRIM

ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN İPTALİ VE TENKİSİ

A. İptal davası

I. Sebepleri

Madde 557-

Aşağıdaki sebeplerle ölüme bağlı bir tasarrufun iptali için dava açılabilir:

1. Tasarruf mirasbırakanın tasarruf ehliyeti bulunmadığı bir sırada yapılmışsa,
2. Tasarruf yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama sonucunda yapılmışsa,

3. Tasarrufun içeriği, bağlandığı koşullar veya yüklemeler hukuka veya ahlâka aykırı ise,

4. Tasarruf kanunda öngörölen şekillere uyulmadan yapılmışsa.

II. Dava hakkı

Madde 558-

İptal davası, tasarrufun iptal edilmesinde menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklısı tarafından açılabilir.

Dava, ölüme bağlı tasarrufun tamamının veya bir kısmının iptaline ilişkin olabilir.

İptal davası, ölüme bağlı tasarrufla kendilerine, eşlerine veya hısımlarına kazandırma yapılanların tasarrufun düzenlenmesine katılmalarının yol açtığı sakatlığa dayandığı takdirde tasarrufun tamamı değil, yalnız bu kazandırmalar iptal edilir.

III. Hak düşürücü süreler

Madde 559-

İptal davası açma hakkı, davacının tasarrufu, iptal sebebini ve kendisinin hak sahibi olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde vasiyetnamelerde açılma tarihinin, diğer tasarruflarda mirasın geçmesi tarihinin üzerinden, iyiniyetli davalılara karşı on yıl, iyiniyetli olmayan davalılara karşı yirmi yıl geçmekle düşer.

Hükümsüzlük, def"i yoluyla her zaman ileri sürülebilir.

B. Tenkis davası

I. Koşulları

1. Genel olarak

Madde 560-

Saklı paylarının karşılığını alamayan mirasçılar, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısmı aşan tasarruflarının tenkisini dava edebilirler.

Yasal mirasçıların paylarına ilişkin olarak tasarrufta yer alan kurallar, mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça, sadece paylaşırma kuralları sayılır.

2. Saklı paylı mirasçılar lehine kazandırmalar

Madde 561-

Saklı pay sahibi mirasçılara ölüme bağlı tasarrufla yapılan ve tasarruf edilebilir kısmı aşan kazandırmaların onların saklı paylarını aşan kısmı orantılı olarak tenkise tâbi olur. Tenkise tâbi birden fazla ölüme bağlı tasarrufun bulunması hâlinde, saklı pay sahibi mirasçıya yapılan kazandırmanın saklı payı aşan kısmı ile saklı pay sahibi olmayan kimselere yapılan kazandırmalar orantılı olarak tenkis edilir.

3. Mirasçının alacaklılarının hakları

Madde 562-

Mirasbırakan, tasarruf edebileceği kısmı aştığında, saklı payı zedelenen mirasçı, iflâsı hâlinde iflâs dairesinin veya mirasın geçtiği tarihte kendisine karşı ellerinde ödemededen aciz belgesi bulunan alacaklıların ihtarına rağmen tenkis davası açmazsa, iflâs idaresi veya bu alacaklılar, alacaklarının elde edilmesi için gerekli olan oranda ve mirasçıya tanınan süre içinde tenkis davası açabilirler.

Mirasçılıktan çıkarılanın çıkarma tasarrufuna itiraz etmemesi durumunda da iflâs idaresi veya alacaklılar, aynı koşullarla tenkis davası açabilirler.

II. Hükümleri

1. Genel olarak

Madde 563-

Tenkis, mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça, mirasçı atanması yoluyla veya diğer bir ölüme bağlı tasarrufla elde edilen kazandırmaların tamamında, orantılı olarak yapılır.

Ölüme bağlı tasarrufla kazandırma elde eden kimse, bazı vasiyetleri yerine getirmekle yükümlü kılınmışsa, kazandırmanın tenkise tâbi tutulması hâlinde, bu kimse mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça vasiyet borçlarının da aynı oranda tenkis edilmesini isteyebilir.

2. Bölünmez mal vasiyetinde

Madde 564-

Değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünmesine olanak bulunmayan belirli bir mal vasiyeti tenkise tâbi olursa, vasiyet alacaklısı, dilerse tenkisi gereken kısmın değerini ödeyerek malın verilmesini, dilerse tasarruf edilebilir kısmın değerini karşılayan parayı isteyebilir.

Tasarruf konusu malın vasiyet alacaklısında kalması durumunda, malın tenkis sebebiyle vasiyet borçlusuna verilmesi gereken, aksi hâlde tasarruf oranı içinde kalan kısmının karar günündeki değerinin para olarak ödetilmesine karar verilir.

Bu kurallar, sağlararası kazandırmaların tenkisinde de uygulanır.

3. Sağlararası kazandırmalar

a. Tenkise tâbi kazandırmalar

Madde 565-

Aşağıdaki karşılıksız kazandırmalar, ölüme bağlı tasarruflar gibi tenkise tâbidir:

1. Mirasbırakanın, mirasçılık sıfatını kaybeden yasal mirasçıya miras payına mahsuben yapmış olduğu sağlararası kazandırmalar, geri verilmemek kaydıyla altsoyuna malvarlığı devri veya borçtan kurtarma yoluyla yaptığı kazandırmalar ya da alışılmışın dışında verilen çeyiz ve kuruluş sermayesi,

2. Miras haklarının ölümden önce tasfiyesi maksadıyla yapılan kazandırmalar,
3. Mirasbırakanın serbestçe dönme hakkını saklı tutarak yaptığı bağışlamalar ve ölümünden önceki bir yıl içinde âdet üzere verilen hediyeler dışında yapmış olduğu bağışlamalar,
4. Mirasbırakanın saklı pay kurallarını etkisiz kılmak amacıyla yaptığı açık olan kazandırmalar.

b. Geri verme borcu

Madde 566-

Kendisine tenkise tâbi bir kazandırma yapılmış olan kimse iyiniyetli ise, sadece mirasın geçmesi anında kazandırmadan elinde kalanı geri vermekle yükümlüdür; iyiniyetli değilse, iyiniyetli olmayan zilyedin geri verme borcuna ilişkin hükümlere göre sorumlu olur.

Miras sözleşmesiyle elde ettiği kazandırma tenkise tâbi tutulan kimse, bu kazandırma için mirasbırakana verdiği karşılığın tenkis oranında geri verilmesini isteyebilir.

4. Hayat sigortalarında

Madde 567-

Mirasbırakanın kendi ölümünde ödenmek üzere üçüncü kişi lehine hayat sigortası yaptığı veya böyle bir kişiyi lehdar olarak sonra belirlediği ya da sigortacıya karşı olan istem hakkını sağlararası veya ölüme bağlı tasarrufla karşılıksız olarak üçüncü kişiye devrettiği hâllerde, sigorta alacağının mirasbırakanın ölümü zamanındaki satınalma değeri tenkise tâbi olur.

5. İntifa hakkı veya irat bakımından

Madde 568-

Mirasbırakan, tahmin edilen devam sürelerine göre sermayeye çevrilmeleri hâlinde tasarruf edilebilir kısmı aşan intifa hakkı veya irat borcu ile terekesini yükümlü kılar, mirasçılarını, intifa hakkının veya irat borcunun tenkisini ya da tasarruf edilebilir kısmı vererek bu yükümlülüğün kaldırılmasını isteyebilirler.

6. Artmirasçı bakımından

Madde 569-

Mirası artmirasçıya geçirme yükümlülüğü ile saklı payı zedelenen mirasçı, aşan kısmın tenkisini isteyebilir.

III. Tenkiste sıra

Madde 570-

Tenkis, saklı pay tamamlanıncaya kadar, önce ölüme bağlı tasarruflardan; bu yetmezse, en yeni tarihlisinden en eskisine doğru geriye gidilmek üzere sağlararası kazandırmalardan yapılır.

Kamu tüzel kişileri ile kamuya yararlı dernek ve vakıflara yapılan ölüme bağlı tasarruflar ve sağlararası kazandırmalar en son sırada tenkis edilir.

IV. Hak düşürücü süreler

Madde 571-

Tenkis davası açma hakkı, mirasçılarının saklı paylarının zedelendiğini öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde vasiyetnamelerde açılma tarihinin, diğers tasarruflarda mirasın açılması tarihinin üzerinden on yıl geçmekle düşer.

Bir tasarrufun iptali bir öncekinin yürürlüğe girmesini sağlarsa, süreler iptal kararının kesinleşmesi tarihinde işlemeye başlar.

Tenkis iddiası, def'i yoluyla her zaman ileri sürülebilir.

YEDİNCİ AYIRIM

MİRAS SÖZLEŞMESİNDEN DOĞAN DAVALAR

A. Mirasbırakanın sağlığında mallarını vermesi durumunda

Madde 572-

Mirasbırakan, sağlığında bütün malvarlığını miras sözleşmesiyle atadığı mirasçıya devretmişse, bu mirasçı resmî defter düzenlenmesini isteyebilir.

Mirasbırakan, malvarlığının tamamını devretmemişse veya tamamını devrettikten sonra yeni mallar edinmişse; miras sözleşmesi, aksine bir kural içermedikçe, yalnız sağlıkta devredilmiş olan malları kapsar.

Mirasbırakanın sağlığında malvarlığını devretmesi hâlinde, miras sözleşmesinde başka türlü bir kural yoksa, miras sözleşmesinden doğan hak ve borçlar atanmış mirasçının mirasçılara geçer.

B. Mirastan feragat durumunda

I. Tenkis

Madde 573-

Mirasbırakan, mirastan feragat eden mirasçıya, sağlığında terekenin tasarruf edilebilir kısmını aşan edimlerde bulunmuşsa; diğer mirasçılar bunun tenkisini isteyebilirler. Bu durumda, mirastan feragat edenin sadece saklı payını aşan miktar tenkise tâbi olur.

Edimlerin değerlerinin mahsubu, mirasta denkleştirme kurallarına göre yapılır.

II. Geri verme

Madde 574-

Mirastan feragat eden, tenkis sebebiyle terekeye bir malı veya diğer bir değeri geri vermekle yükümlü olursa; dilerse tenkise tâbi değeri geri verir, dilerse almış olduklarının tamamını terekeye geri vererek mirastan feragat etmemiş gibi paylaşmaya katılır.

İKİNCİ KISIM

MİRASIN GEÇMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

MİRASIN AÇILMASI

A. Açılma ve değerlendirme anı

Madde 575-

Miras, mirasbırakanın ölümüyle açılır. Mirasbırakanın sağlığında yapmış olduğu mirasla ilgili kazandırmalar ve paylaştırmalar, terekenin ölüm anındaki durumuna göre değerlendirilir.

B. Açılma yeri ve yetkili mahkeme

Madde 576-

Miras, malvarlığının tamamı için mirasbırakanın yerleşim yerinde açılır.

Mirasbırakanın tasarruflarının iptali veya tenkisi, mirasın paylaşılması ve miras sebebiyle istihkak davaları bu yerleşim yeri mahkemesinde görülür.

C. Açılmanın hükümleri

I. Mirasa ehliyet

1. Hak ehliyeti

Madde 577-

Bu Kanuna göre mirasa ehil olmayanlar dışındaki herkes mirasçı olabileceği gibi, vasiyet alacaklısı da olabilir.

Tüzel kişiliği bulunmayan bir topluluğa belli bir amaç için yapılan kazandırmaları, o topluluk içindeki kişiler, mirasbırakan tarafından belirlenen bu amacı gerçekleştirme kaydıyla birlikte edinmiş olurlar; amacın bu yolla gerçekleştirilmesine olanak yoksa, yapılan kazandırma vakıf kurma sayılır.

2. Mirastan yoksunluk

a. Sebepleri

Madde 578-

Aşağıdaki kimseler, mirasçı olamayacakları gibi; ölüme bağlı tasarrufla herhangi bir hak da edinemezler:

1. Mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak öldüren veya öldürmeye teşebbüs edenler,
2. Mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak sürekli şekilde ölüme bağlı tasarruf yapamayacak duruma getirenler,
3. Mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarruf yapmasını veya böyle bir tasarruftan dönmesini aldatma, zorlama veya korkutma yoluyla sağlayanlar ve engelleyenler,
4. Mirasbırakanın artık yeniden yapamayacağı bir durumda ve zamanda ölüme bağlı bir tasarrufu kasten ve hukuka aykırı olarak ortadan kaldıranlar veya bozanlar.

Mirastan yoksunluk, mirasbırakanın affıyla ortadan kalkar.

b. Altsoya etkisi

Madde 579-

Mirastan yoksunluk, yalnız yoksun olanı etkiler.

Mirastan yoksun olanın altsoyu, mirasbırakandan önce ölen kimsenin altsoyu gibi mirasçı olur.

II. Sağ olmak

1. Mirasçı olarak

Madde 580-

Mirasçı olabilmek için mirasbırakanın ölümü anında mirasa ehil olarak sağ olmak şarttır.

Mirasın açıldığı anda sağ olan mirasçı sonradan ölürse, onun miras hakkı kendi mirasçılarına kalır.

2. Vasiyet alacaklısı olarak

Madde 581-

Vasiyet alacaklısı olabilmek için mirasbırakanın ölümü anında mirasa ehil olarak sağ olmak şarttır.

Vasiyet alacaklısı mirasbırakandan önce ölmüş ise, tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, vasiyeti yerine getirme yükümlülüğü, vasiyet yükümlüsünün yararına ortadan kalkar.

3. Cenin

Madde 582-

Cenin, sağ doğmak koşuluyla mirasçı olur.

Ölü doğan çocuk mirasçı olamaz.

4. İleride doğacak çocuk

Madde 583-

Mirasın açıldığı anda henüz var olmayan bir kimseye artmirasçı veya art vasiyet alacaklısı olarak, tereke veya tereke malı bırakılabilir.

Mirasbırakan tarafından önmirasçı atanmamışsa, yasal mirasçı, önmirasçı sayılır.

D. Gaiplik

I. Gaibin mirası

1. Güvence karşılığı teslim

Madde 584-

Hakkında gaiplik kararı verilmiş bir kimsenin mirasçıları veya mirasında hak sahibi olan kişiler, tereke malları kendilerine teslim edilmeden önce bu malları ileride ortaya çıkabilecek üstün hak sahiplerine veya gaibin kendisine geri vereceklerine ilişkin güvence göstermek zorundadırlar.

Bu güvence, ölüm tehlikesi içinde kaybolma durumunda beş yıl, uzun zamandan beri haber alınamama durumunda onbeş yıl ve her hâlde en çok gaibin yüz yaşına varmasına kadar geçecek süre için gösterilir.

Beş yıl, tereke mallarının tesliminden; onbeş yıl, son haber tarihinden başlayarak hesaplanır.

2. Geri verme

Madde 585-

Gaip ortaya çıkarsa veya üstün hak sahibi olduklarını ileri sürenler bu sıfatlarını ispat ederlerse, tereke mallarını teslim almış olanlar, aldıkları malları zilyetlik kuralları uyarınca geri vermekle yükümlüdürler.

İyiniyetli olanların üstün hak sahiplerine geri verme yükümlülükleri, miras sebebiyle istihkak davasına ilişkin zamanaşımı süresine tâbidir.

II. Gaibe düşen miras

Madde 586-

Ortada bulunmayan ve mirasın açıldığı anda sağ olup olmadığı ispat edilemeyen mirasçının miras payı resmen yönetilir.

Mirasın açıldığı anda ortada bulunmayanın sağ olmaması hâlinde onun miras payı kendilerine kalacak olanlar, gaipliğe ilişkin sürelerle ve usule uyarak o kimsenin gaipliğine karar verilmesini ve miras payının kendilerine teslimini isteyebilirler.

Miras payının teslimi, gaipliğine karar verilen kimsenin mirasının mirasçılara teslimine ilişkin kurallara tâbidir.

III. Gaibin hem mirasbırakan, hem mirasçı olması

Madde 587-

Gaibin mirasçuları tereke mallarını teslim aldıktan sonra gaibe bir miras düşerse, ona düşen miras payı gaiplik sebebiyle kendilerine kalacak olanlar, ayrıca bir gaiplik kararı almak zorunda kalmaksızın bu miras payının teslimini isteyebilirler.

Gaibe düşen miras payını teslim alanların elde ettikleri gaiplik kararına aynı şekilde gaibin mirasçuları da dayanabilirler.

IV. Hazinesinin istemi

Madde 588-

Sağ olup olmadığı bilinmeyen bir kimsenin malvarlığı veya ona düşen miras payı on yıl resmen yönetilirse ya da malvarlığı böyle yönetilenin yüz yaşını dolduracağı süre geçerse, Hazinesinin istemi üzerine o kimsenin gaipliğine karar verilir.

Gaiplik kararı verilebilmesi için gerekli ilân süresinde hiçbir hak sahibi ortaya çıkmazsa, aksine hüküm bulunmadıkça, gaibin mirası Devlete geçer.

Devlet, gaibe veya üstün hak sahiplerine karşı, aynen gaibin mirasını teslim alanlar gibi geri vermekle yükümlüdür.

İKİNCİ BÖLÜM

MİRASIN GEÇMESİNİN SONUÇLARI

BİRİNCİ AYIRIM

KORUMA ÖNLEMLERİ

A. Genel olarak

Madde 589-

Mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hâkimi, istem üzerine veya re'sen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alır.

Bu önlemler, özellikle kanunda belirtilen hâllerde terekede bulunan mal ve hakların yazımına, terekenin mühürlenmesine, terekenin resmen yönetilmesine ve vasiyetnamelerin açılmasına ilişkindir.

Önlemlerle ilgili giderler, ileride terekeden alınmak üzere, başvuran kişi tarafından; önleme hâkimin re'sen karar verdiği hâllerde Devlet tarafından karşılanır.

Mirasbırakan, yerleşim yerinden başka bir yerde ölmüş ise, o yerin sulh hâkimi bu ölümü yerleşim yeri sulh hâkimine gecikmeksizin bildirir ve mirasbırakanın ölüm yerinde bulunan mallarının korunması için gerekli önlemleri alarak bununla ilgili dosyayı ve varsa vasiyetnameyi yerleşim yeri sulh hâkimine gönderir.

B. Defter tutma

Madde 590-

Aşağıdaki sebeplerden birinin gerçekleşmesi hâlinde sulh hâkimi terekenin defterinin tutulmasına karar verir:

1. Mirasçılar arasında vesayet altına alınmış olan veya alınması gereken kimse varsa,
2. Mirasçılardan biri uzun süreden beri bulunamıyorsa ve temsilcisi de yoksa,
3. Mirasçılardan veya ilgililerden biri, ölüm tarihinden başlayarak bir ay içinde istemde bulunursa,

Defter tutma işlemi gecikmeksizin tamamlanır.

C. Mühürleme

Madde 591-

Yazımı yapılan tereke mallarından gerekenler mühürlenir. Mühürlenmeyen mallar için uygun koruma önlemi alınır. Mühür altına alma yazımdan önce de yapılabilir.

Tereke mühürlenirken mirasbırakanla birlikte oturanların ihtiyaçları için gerekli eşya bir tutanakla tespit edilip güvenilir kişi olarak kendilerine bırakılır; taşınmazların onların oturmaları için zorunlu olan bölümleri, mühürlemenin dışında tutulur.

Alacaklıların istemi üzerine yapılan mühürleme, güvence altına alınan miktarla sınırlıdır. Alacaklıya güvence gösterildiği takdirde mühürleme yapılmaz, yapılmışsa kaldırılır.

D. Terekenin resmen yönetilmesi

I. Genel olarak

Madde 592-

Aşağıdaki hâllerde sulh hâkimi re'sen mirasın resmen yönetilmesine karar verir:

1. Mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması ve temsilci de bırakmaması hâlinde menfaati gerektiriyorsa,
2. Mirasta hak sahibi olduğunu ileri sürenlerden hiçbiri mirasçılık sıfatını yeterince ispatlayamazsa veya bir mirasçı bulunup bulunmadığı şüpheli olursa,
3. Mirasçılarının tamamı bilinmiyorsa,
4. Kanunda özel olarak öngörölmüşse.

Mirasbırakan terekenin tamamı üzerinde yetkili olmak üzere vasiyeti yerine getirme görevlisi atamış ise, önemli bir engel bulunmadıkça terekenin yönetimi ona verilir.

Mirasbırakan velâyet veya vesayet altında idiyse; veli veya vasi bir sakınca olmadıkça terekenin yönetimiyle görevlendirilir.

Sulh hâkimi, terekeyi yönetmekle görevlendirilen kimseye, istemi hâlinde terekeden karşılanmak üzere uygun bir ücret ödenmesine karar verir.

II. Görev, temsil ve sorumluluk

Madde 593-

Terekeyi resmen yöneten sulh hâkimi veya onun yönetimle görevlendirdiği kimse, resmen yönetme sebeplerinin ortadan kalkmasına ya da paylaştırmaya kadar, terekeyi hak sahiplerinin haklarının kaybına meydan vermeyecek biçimde iyi bir yönetici gibi özenle yönetmek ve özellikle aşağıda yazılı işleri görmekle yükümlüdür:

1. Henüz yapılmamışsa, terekenin yazımı,
2. Gereken koruma önlemlerinin alınması,
3. Mirasçılarının menfaatlerine veya iyi bir yönetimin gereklerine uygun düştüğü takdirde terekedeki malların satılması,

4. Mirasbırakanın alacaklarının tahsili ve borçlarının ödenmesi,

5. Mirasçılarının yasal haklarını zedelediği anlaşılan vasiyetlerin, sulh hâkiminin izni ve asliye hâkiminin onayı ile yerine getirilmesi,

6. Terekeye ait paraların faiz getirmek üzere Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirtilen bir bankaya yatırılması veya bu paralarla Devlet tahvili alınması ve yeterli güvencesi bulunmayan yatırımların güvenceli yatırımlara dönüştürülmesi,[29]

7. Terekede ticarethane, imalâthane veya başka bir işletme varsa, bunların olduğu gibi sürdürülmesi; sürdürmede yarar yoksa, tasfiyesi için gerekli önlemlerin alınması.

Tereke yöneticisi, görevine giren hususlarda miras ortaklığının temsilcisi olup, ortaklık aleyhine açılan davalarda ve yapılan icra takiplerinde ortaklığı temsil eder ve gereken hâllerde ortaklık adına dava açmaya, icra takibinde bulunmaya, davadan feragate, kabule, sulh olmaya ve tahkime yetkilidir; davaları ve takipleri mirasçılara ihbar eder.

Terekenin resmen yönetilmesinde, sulh hâkimi ile yöneticinin işlemleri konusunda, niteliklerine uygun olduğu ölçüde, vesayete ilişkin hükümler uygulanır.

[29] 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 139 uncu maddesiyle, bu bentte yer alan "tüzükte" ibaresi "Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte" şeklinde değiştirilmiştir.

III. Mirasçılarının bilinmemesi

Madde 594-

Mirasbırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı veya mirasçılarının tamamı bilinmiyorsa, sulh hâkimi uygun araçlarla ve bir ay ara ile iki defa ilân yapıp hak sahiplerini son ilândan başlayarak en geç bir yıl içinde mirasçılık sıfatlarını bildirmeye çağırır.

İlân süresinde kimse başvurmazsa ve sulh hâkimi de hiçbir mirasçı tespit edememişse, miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı saklı kalmak üzere miras Devlete geçer.

E. Vasiyetname ile ilgili işlemler

I. Teslim görevi ve alınacak önlemler

Madde 595-

Mirasbırakanın ölümünden sonra ele geçen vasiyetnamesinin, geçerli olup olmadığına bakılmaksızın hemen sulh hâkimine teslim edilmesi zorunludur.

Vasiyetnameyi düzenleyen veya muhafaza eden görevli ya da mirasbırakanın arzusu üzerine saklayan veya başka surette ele geçiren ya da ölenin eşyası arasında bulan kimse, ölümü öğrenir öğrenmez teslim görevini yerine getirmekle yükümlüdür; aksi takdirde bu yüzden doğacak zarardan sorumludur.

Sulh hâkimi, teslim edilen vasiyetnameyi derhâl inceler, gerekli koruma önlemlerini alır; olanak varsa ilgilileri dinleyerek terekenin yasal mirasçılara geçici olarak teslimine veya resmen yönetilmesine karar verir.

II. Vasiyetnamenin açılması

Madde 596-

Vasiyetname, geçerli olup olmadığına bakılmaksızın tesliminden başlayarak bir ay içinde mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hâkimi tarafından açılır ve ilgililere okunur.

Bilinen mirasçılar ve diğer ilgililer vasiyetnamenin açılması sırasında diledikleri takdirde hazır bulunmak üzere çağrılır.

Mirasbırakanın sonradan ortaya çıkan vasiyetnameleri için de aynı işlemler yapılır.

III. İlgililere tebliğ

Madde 597-

Mirasta hak sahibi olanların her birine gideri terekeye ait olmak üzere, vasiyetnamenin kendilerine ilişkin kısımlarının onaylı bir örneği hâkim tarafından tebliğ edilir.

Nerede olduğu bilinmeyenlere vasiyetnamenin kendilerine ilişkin kısımları ilân yolu ile tebliğ olunur.

IV. Mirasçılık belgesi

Madde 598-

Başvurusu üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenenlere, sulh mahkemesince veya noterlikçe mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verilir.[30]

Mirasçı atamaya veya vasiyete ilişkin ölüme bağı tasarrufa mirasçılar veya başka vasiyet alacaklıları tarafından kendilerine bildirilmesinden başlayarak bir ay içinde itiraz edilmedikçe, lehine tasarrufta bulunulan kimseye, sulh mahkemesince atanmış mirasçı veya vasiyet alacaklısı olduğunu gösteren bir belge verilir.

Mirasçılık belgesinin geçersizliğı her zaman ileri sürülebilir.

Ölüme bağı tasarrufun iptaline ilişkin dava hakkı saklıdır.

[30] 31/3/2011 tarihli ve 6217 sayılı Kanunun 19 uncu maddesiyle, bu fıkrada yer alan “sulh mahkemesince” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya noterlikçe” ibaresi eklenmiştir.

İKİNCİ AYIRIM

MİRASIN KAZANILMASI

A. Kazanma

I. Mirasçılar tarafından

Madde 599-

Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar.

Kanunda öngörülen ayrıık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynı haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar.

Atanmış mirasçılar da mirası, mirasbırakanın ölümü ile kazanırlar. Yasal mirasçılar, atanmış mirasçılara düşen mirası onlara zilyetlik hükümleri uyarınca teslim etmekle yükümlüdürler.

II. Vasiyet alacaklıları tarafından

1. İstem

Madde 600-

Vasiyet alacaklısı, vasiyeti yerine getirme görevlisi varsa ona; yoksa yasal veya atanmış mirasçılara karşı kişisel bir istem hakkına sahip olur.

Bu alacak, tasarruftan aksi anlaşılmıyorsa vasiyet yükümlüsünün mirası kabul etmesi veya ret hakkının düşmesiyle muaccel olur.

Vasiyet alacaklısı, yükümlülüğünü yerine getirmeyen vasiyet yükümlüsüne karşı, vasiyet edilen malın teslimini veya hakkın devrini; vasiyet konusu bir davranış ise, bunun yerine getirilmemesinden doğan zararın giderilmesini dava edebilir.

2. Özel durumlar

Madde 601-

Kendisine bir intifa hakkı veya bir irat hakkı ya da belli aralıklarla tekrarlanan diğer bir edim vasiyet edilen kimsenin istem hakkı, tasarrufta başka bir esas öngörülmüş olmadıkça, eşya hukuku ve borçlar hukuku kurallarına tâbidir.

Kendisine mirasbırakanın ölümünde ödenecek bir sigorta alacağı vasiyet edilen kimse, sigorta sözleşmesinden doğan istem hakkını sigortacıya karşı doğrudan doğruya kullanabilir.

3. Zamanaşımı

Madde 602-

Vasiyet alacaklısının dava hakkı, ölüme bağlı kazandırmayı öğrenmesinin veya vasiyet borcu daha sonra muaccel olacaksa muaccel olma tarihinin üzerinden on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

III. Alacaklıların durumu

Madde 603-

Mirasbırakanın alacaklılarının hakları, vasiyet alacaklılarının haklarından, vasiyet alacaklılarının hakları da mirasçıların alacaklılarının haklarından önce gelir.

Mirası kayıtsız şartsız kabul eden mirasçıların alacaklıları ile mirasbırakanın alacaklıları aynı haklara sahiptirler.

IV. Tenkis ve geri isteme

Madde 604-

Mirasçılar, vasiyet yükümlülüğünü yerine getirdikten sonra mirasbırakanın daha önce bilmedikleri borçlarını öderlerse, vasiyet alacaklısından vasiyetin tenkisini isteyebilecekleri oranda verileni geri isteme hakkına sahiptirler.

Vasiyet alacaklısı, ancak geri isteme zamanında var olan zenginleşmesi ölçüsünde sorumlu tutulabilir.

B. Ret

I. Ret beyanı

1. Ret hakkı

Madde 605-

Yasal ve atanmış mirasçılar mirası reddedebilirler.

Ölümü tarihinde mirasbırakanın ödemedi aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır.

2. Süre

a. Genel olarak

Madde 606-

Miras, üç ay içinde reddolunabilir.

Bu süre, yasal mirasçılar için mirasçı olduklarını daha sonra öğrendikleri ispat edilmedikçe mirasbırakanın ölümünü öğrendikleri; vasiyetname ile atanmış mirasçılar için mirasbırakanın tasarrufunun kendilerine resmen bildirildiği tarihten işlemeye başlar.

b. Terekenin yazımında

Madde 607-

Koruma önlemi olarak terekenin yazımı hâlinde mirası ret süresi, yasal ve atanmış mirasçılar için yazım işleminin sona erdiğinin sulh hâkimi tarafından kendilerine bildirilmesiyle başlar.

3. Ret hakkının geçmesi

Madde 608-

Mirası reddetmeden ölen mirasçının ret hakkı kendi mirasçlarına geçer.

Bu mirasçılar için ret süresi, kendilerinin mirasbırakanına mirasın geçtiğini öğrendikleri tarihten başlar. Ancak bu süre, kendilerinin mirasbırakanından geçen mirasın reddi için mirasçıya tanınan süre dolmadıkça sona ermez.

Ret sonucunda miras daha önce mirasçı olmayanlara geçerse; bunlar için ret süresi, önceki mirasçılar tarafından mirasın reddedildiğini öğrendikleri tarihten işlemeye başlar.

4. Reddin şekli

Madde 609-

Mirasın reddi, mirasçılar tarafından sulh mahkemesine sözlü veya yazılı beyanla yapılır.

Reddin kayıtsız ve şartsız olması gerekir.

Sulh hâkimi, sözlü veya yazılı ret beyanını bir tutanakla tespit eder.

Süresi içinde yapılmış olan ret beyanı, mirasın açıldığı yerin sulh mahkemesince özel kütüğüne yazılır ve reddeden mirasçı isterse kendisine reddi gösteren bir belge verilir.

Tutanağın ve kütüğün nasıl tutulacağı Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.[31]

[31] 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 139 uncu maddesiyle, bu fıkra da yer alan "tüzükle" ibaresi "Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikle" şeklinde değiştirilmiştir.

II. Ret hakkının düşmesi

Madde 610-

Yasal süre içinde mirası reddetmeyen mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kazanmış olur.

Ret süresi sona ermeden mirasçı olarak tereke işlemlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan ya da tereke mallarını gizleyen veya kendisine maleden mirasçı, mirası reddedemez.

Zamanaşımı veya hak düşümü sürelerinin dolmasına engel olmak için dava açılması ve cebrî icra takibi yapılması, ret hakkını ortadan kaldırmaz.

III. Mirasçılardan biri tarafından ret

Madde 611-

Yasal mirasçılardan biri mirası reddederse onun payı, miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi, hak sahiplerine geçer.

Mirası reddeden atanmış mirasçının payı, mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufundan arzusunun başka türlü olduğu anlaşılmadıkça, mirasbırakanın en yakın yasal mirasçılarına kalır.

IV. En yakın mirasçılarının tamamı tarafından ret

1. Genel olarak

Madde 612-

En yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından reddolunan miras, sulh mahkemesince iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir.

Tasfiye sonunda arta kalan değerler, mirası reddetmemişler gibi hak sahiplerine verilir.

2. Mirasın sağ kalan eşe geçmesi

Madde 613-

Altsoyun tamamının mirası reddetmesi hâlinde, bunların payı sağ kalan eşe geçer.

3. Sonra gelen mirasçılar yararına ret

Madde 614-

Mirasçılar, mirası reddederken, kendilerinden sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını tasfiyeden önce isteyebilirler.

Bu takdirde ret, sulh hâkimi tarafından daha sonra gelen mirasçılara bildirilir; bunlar bir ay içinde mirası kabul etmezlerse reddetmiş sayılırlar.

Bunun üzerine miras, iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir ve tasfiye sonunda arta kalan değerler, önce gelen mirasçılara verilir.

V. Ret süresinin uzatılması

Madde 615-

Önemli sebeplerin varlığı hâlinde sulh hâkimi, yasal ve atanmış mirasçılara tanınmış olan ret süresini uzatabilir veya yeni bir süre tanıyabilir.

VI. Vasiyetin reddi

Madde 616-

Vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesi hâlinde, mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça, bu reddenden vasiyet yükümlüsü yararlanır.

VII. Mirasçılarının alacaklılarının korunması

Madde 617-

Malvarlığı borcuna yetmeyen mirasçı, alacaklılarına zarar vermek amacıyla mirası reddederse; alacaklıları veya iflâs idaresi, kendilerine yeterli bir güvence verilmediği takdirde, ret tarihinden başlayarak altı ay içinde reddin iptali hakkında dava açabilirler.

Reddin iptaline karar verilirse, miras resmen tasfiye edilir.

Bu suretle tasfiye edilen mirastan reddeden mirasçının payına bir şey düşerse bundan, önce itiraz eden alacaklıların, daha sonra diğer alacaklıların alacakları ödenir. Arta kalan değerler ise, ret geçerli olsa idi bundan yararlanacak olan mirasçılara verilir.

VIII. Ret hâlinde sorumluluk

Madde 618-

Ödemedен âciz bir mirasbırakanın mirasını reddeden mirasçılar, onun alacaklılarına karşı, ölümünden önceki beş yıl içinde ondan almış oldukları ve mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü olacakları değer ölçüsünde sorumlu olurlar.

Olağan eğitim ve öğrenim giderleriyle âdet üzere verilen çeyiz, bu sorumluluğun dışındadır.

İyiniyetli mirasçılar, ancak geri verme zamanındaki zenginleşmeleri ölçüsünde sorumlu olurlar.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

RESMÎ DEFTER TUTMA

A. Koşulları

Madde 619-

Mirası reddetmeye hakkı olan her mirasçı, terekenin resmî defterinin tutulmasını isteyebilir.

Defter tutma, mirasın reddine ilişkin usule uyulmak suretiyle, bir ay içinde sulh hâkiminden istenir.

Mirasçılardan birinin defter tutma istemi, diğerleri hakkında da etkili olur.

B. Usul

I. Deftere geçirme

Madde 620-

Resmî defter, sulh mahkemesi tarafından düzenlenir; bu deftere terekeye ait aktif ve pasifler takdir edilen değerleriyle yazılır.

Mirasbırakanın malî durumu hakkında bilgi sahibi olan herkes, sulh mahkemesi tarafından istenilen bilgiyi vermekle yükümlüdür. Haklı bir sebep olmaksızın bilgi vermeyenler veya yanlış ya da eksik bilgi verenler, bundan doğacak zararları mirasçılara, vasiyet alacaklılarına veya üçüncü kişilere tazminle yükümlüdürler.

Mirasçılar, özellikle mirasbırakanın kendilerince bilinen borçlarını sulh mahkemesine bildirmek zorundadırlar.

Resmî defterin nasıl tutulacağı Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir. [32]

[32] 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 139 uncu maddesiyle, bu fıkrada yer alan "tüzükle" ibaresi "Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikle" şeklinde değiştirilmiştir.

II. İlân yoluyla çağrı

Madde 621-

Sulh mahkemesi, mirasbırakanın alacaklıları ile borçlularını belli bir süre içinde alacaklarını ve borçlarını bildirmeleri için bir ay arayla iki defa yapılacak ilân yoluyla çağırır. Çağrı, kefalet sebebiyle alacaklı ve borçlu olanları da kapsar.

İlânda bildirimde bulunmamanın sonuçları hakkında alacaklıların dikkatleri çekilir.

Bildirim süresi, ikinci ilândan başlayarak en az bir aydır.

III. Doğrudan doğruya deftere geçirme

Madde 622-

Resmî kayıtlardan veya mirasbırakanın belgelerinden varlığı anlaşılan alacaklar ve borçlar, deftere doğrudan doğruya geçirilir.

Deftere geçirilenler, alacaklılara ve borçlulara bildirilir.

IV. Defter tutmanın sona ermesi

Madde 623-

İlânda belirtilen sürenin dolmasıyla defterin tutulması sona erer ve defter, bu tarihten başlayarak tanınacak en az bir aylık süre içinde ilgililerce incelenebilir.

Defter tutma giderleri terekeden ödenir. Giderler terekeden karşılanamazsa defter tutulmasını istemiş olan mirasçılardan alınır.

C. Defter tutma sırasında mirasçılarının durumu

I. Yönetim

Madde 624-

Defter tutma süresince ancak zorunlu yönetim işleri yapılabilir.

Mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi sulh mahkemesince kendisine bırakılan mirasçıdan diğer mirasçılar güvence göstermesini isteyebilirler.

II. İcra takibi, dava ve zamanaşımı

Madde 625-

Resmî defter tutulması devam ettiği sürece mirasbırakanın borçları için icra takibi yapılamaz.

Bu süre içinde zamanaşımı işlemez.

Acele hâller dışında, davalara devam edilemeyeceği gibi, yeni dava da açılmaz.

D. Sonuçları

I. Beyana çağrı

Madde 626-

Defteri inceleme süresi bittikten sonra her mirasçı, mahkemece bir ay içinde beyanda bulunmaya çağrılır.

Koşullar gerektirdiği takdirde sulh mahkemesi, tereke mallarına yeni değer biçilmesi, uyuşmazlıkların çözümü ve benzeri durumlar için ek süre verebilir.

II. Beyan

Madde 627-

Mirasçılardan her biri, tanınan süre içinde mirası reddettiğini veya resmî tasfiye istediğini ya da deftere göre veya kayıtsız şartsız kabul ettiğini beyan edebilir.

Süresi içinde herhangi bir beyanda bulunmayan mirasçı, mirası tutulan deftere göre kabul etmiş sayılır.

III. Resmî deftere göre kabulün sonuçları

1. Deftere yazılanlardan sorumluluk

Madde 628-

Resmî deftere göre kabul edilen miras, mirasçıya sadece deftere yazılmış borçlarla geçer.

Bu suretle mirasın geçmesi, mirasın açıldığı tarihten başlayarak hüküm ifade eder.

Mirasçı, mirasbırakanın deftere yazılmış olan borçlarından hem tereke malları, hem kendi malvarlığı ile sorumludur.

2. Deftere yazılmayanlardan sorumluluk

Madde 629-

Alacaklarını süresi içinde yazdırmayan alacaklılara karşı mirasçı, kendi kişisel mallarıyla sorumlu olmadığı gibi; terekeden kendisine geçen mallarla da sorumlu tutulamaz.

Ancak, alacaklının kusuru olmadan deftere yazdıramadığı veya bildirdiği hâlde deftere yazılmamış alacakları için mirasçı, zenginleşmesi ölçüsünde sorumlu kalır.

Alacakları, tereke mallarıyla güvence altına alınmış olan alacaklılar deftere geçirilmemiş olsa bile bu haklarını güvenceden alabilirler.

3. Kefalet borçlarından sorumluluk

Madde 630-

Mirasbırakanın kefaletten doğan borçları defterde ayrı bir yere yazılır ve mirasçılar, mirası kayıtsız ve şartsız kabul etmiş olsalar bile, bu borçlardan terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesi hâlinde kefalet sebebiyle alacaklı olanlara ne düşecek idiyse ancak o miktarla sorumlu olurlar.

E. Mirasın Devlete geçmesi hâli

Madde 631-

Mirasın Devlete geçmesi hâlinde sulh mahkemesi, re'sen yukarıdaki usuller uyarınca terekenin resmî defterini düzenler.

Devlet, deftere yazılan borçlardan sadece miras yoluyla edindiği değerler ölçüsünde sorumludur.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

RESMÎ TASFİYE

A. Koşulları

I. Mirasçılarının istemi ile

Madde 632-

Her mirasçı, mirası ret veya resmî deftere göre kabul edeceği yerde terekenin resmî tasfiyesini isteyebilir.

Bu istem, birlikte mirasçı olanlardan birinin mirası kabul etmesi hâlinde dikkate alınmaz.

Resmî tasfiye hâlinde mirasçılar, terekenin borçlarından sorumlu olmazlar.

II. Mirasbırakanın alacaklılarının istemi ile

Madde 633-

Mirasbırakanın alacaklarını elde edemeyeceklerinden inandırıcı sebeplerle kuşku duyan alacaklıları, istedikleri hâlde alacakları ödenmediği veya kendilerine güvence verilmediği takdirde, mirasbırakanın ölümünden ya da vasiyetnamenin açılmasından başlayarak üç ay içinde, terekenin resmî tasfiyesini isteyebilirler.

Aynı koşulların varlığı hâlinde vasiyet alacaklıları da, haklarının korunması için gerekli önlemlerin alınmasını isteyebilirler.

B. Usul

I. Yönetim

Madde 634-

Resmî tasfiye, sulh mahkemesince veya atayacağı bir ya da birkaç tasfiye memuru tarafından yapılır.

Resmî tasfiyeye terekenin defterinin düzenlenmesiyle başlanır ve aynı zamanda yapılacak ilânla mirasbırakanın alacaklılarından ve borçlularından, belirtilen süre içinde alacaklarını ve borçlarını bildirmeleri istenir.

Terekenin daha önce resmî defteri düzenlenmiş ise resmî tasfiye bu deftere göre yapılır.

Tasfiye memuru, göreviyle ilgili işlerini sulh mahkemesinin gözetim ve denetimi altında yürütür. Mirasçılar ve tereke alacaklıları, sulh mahkemesine, tasfiye memuru tarafından yapılan veya tasarlanan işlemlerden dolayı bunu öğrendikleri tarihten başlayarak yedi gün içinde yazılı olarak şikâyette bulunabilirler.

II. Olağan usul ile tasfiye

Madde 635-

Resmî tasfiye, mirasbırakanın yürüyen işlerinin tamamlanmasını, borçlarının yerine getirilmesini, alacaklarının tahsilini, vasiyet borçlarının terekenin olanağı ölçüsünde yerine getirilmesini, zorunlu olduğu takdirde mirasbırakanın haklarının ve borçlarının mahkemece tespitini ve mallarının paraya çevrilmesini kapsar.

Tasfiye memuru, tereke ile ilgili dava, takip ve idarî işlemler hakkında mirasçılara bilgi vermekle yükümlüdür.

Terekedeki taşınmazlar, açık artırma veya bütün mirasçıların kabulü hâlinde pazarlık yoluyla satılır.

Mirasçılar, tasfiye devam ederken tasfiye için gerekli olmayan tereke mallarının ve paranın kısmen veya tamamen kendilerine verilmesini isteyebilirler.

III. İflâs usulü ile tasfiye

Madde 636-

Mevcudu borçlarını ödemeye yetmeyen terekenin tasfiyesi, sulh mahkemesince iflâs hükümlerine göre yapılır.

BEŞİNCİ AYIRIM

MİRAS SEBEBİYLE İSTİHKAK DAVASI

A. Koşulları

Madde 637-

Yasal veya atanmış mirasçı, terekeyi veya bazı tereke mallarını elinde bulunduran kimseye karşı mirasçılıktaki üstün hakkını ileri sürerek miras sebebiyle istihkak davası açabilir.

Bu davada hâkim, mirasçılık sıfatıyla ilgili uyuşmazlıkları da çözer.

Hâkim, davacının istemi üzerine hakkın korunması için davalının güvence göstermesi veya tapu kütüğüne şerh verilmesi gibi gerekli her türlü önlemi alır.

B. Hükümleri

Madde 638-

Miras sebebiyle istihkak davasının kabulü hâlinde, tereke veya terekeye dahil mal, davacıya zilyetliğe ilişkin hükümler uyarınca verilir.

Miras sebebiyle istihkak davasında davalı, tereke malını zamanaşımı yoluyla kazandığını ileri süremez.

C. Zamanaşımı

Madde 639-

Miras sebebiyle istihkak davası, davacının kendisinin mirasçı olduğunu ve iyiniyetli davalının terekeyi veya tereke malını elinde bulundurduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde mirasbırakanın ölümünün veya vasiyetnamenin açılmasının üzerinden on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

İyiniyetli olmayanlara karşı zamanaşımı süresi yirmi yıldır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİRASIN PAYLAŞILMASI

BİRİNCİ AYIRIM

PAYLAŞIMDAN ÖNCE MİRAS ORTAKLIĞI

A. Mirasın geçmesinin sonucu

I. Miras ortaklığı

Madde 640-

Birden çok mirasçı bulunması hâlinde, mirasın geçmesiyle birlikte paylaşmaya kadar, mirasçılar arasında terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan bir ortaklık meydana gelir.

Mirasçılar terekeye elbirliğiyle sahip olurlar ve sözleşme veya kanundan doğan temsil ya da yönetim yetkisi saklı kalmak üzere, terekeye ait bütün haklar üzerinde birlikte tasarruf ederler.

Mirasçılardan birinin istemi üzerine sulh mahkemesi, miras ortaklığına paylaşmaya kadar bir temsilci atayabilir.

Mirasçılardan her biri, terekedeki hakların korunmasını isteyebilir. Sağlanan korumadan mirasçıların hepsi yararlanır.

Bir mirasçı ödemededen aciz hâlinde ise, mirasın açılması üzerine diğer mirasçılar, haklarının korunması için gerekli önlemlerin gecikmeksizin alınmasını sulh mahkemesinden isteyebilirler.

II. Mirasçılarının sorumluluğu

Madde 641-

Mirasçılar, tereke borçlarından müteselsilen sorumludurlar.

Ana ve baba veya büyük ana ve büyük baba ile birlikte yaşayan ve emeklerini veya gelirlerini aileye özgüleyen ergin çocuklar ile torunlara verilecek uygun miktardaki tazminat, bu yüzden terekenin borç ödemededen acze düşmemesi kaydıyla tereke borcu sayılır.

B. Paylaşmayı isteme hakkı

Madde 642-

Mirasçılardan her biri, sözleşme veya kanun gereğince ortaklığı sürdürmekle yükümlü olmadıkça, her zaman mirasın paylaşılmasını isteyebilir.

Her mirasçı, terekedeki belirli malların aynen, olanak yoksa satış yoluyla paylaştırılmasına karar verilmesini sulh mahkemesinden isteyebilir. Mirasçılardan birinin istemi üzerine hâkim, terekenin tamamını ve terekedeki malların her birini göz önünde tutarak, olanak varsa taşınmazlardan her birinin tamamının bir mirasçıya verilmesi suretiyle paylaştırmayı yapar. Mirasçılara verilen taşınmazların değerleri arasındaki fark para ödenmesi yoluyla giderilerek miras payları arasında denkleştirme sağlanır.

Paylaşmanın derhâl yapılması, paylaşım konusu malın veya terekenin değerini önemli ölçüde azaltacaksa; sulh hâkimi, mirasçılardan birinin istemi üzerine bu malın veya terekenin paylaşılmasının ertelenmesine karar verebilir.

C. Cenin nedeniyle erteleme

Madde 643-

Mirasın açıldığı tarihte, mirasçı olabilecek bir cenin varsa paylaşma doğumuna kadar ertelenir.

Ana muhtaç ise, doğuma kadar geçim giderlerinin terekeden sağlanmasını isteyebilir.

D. Elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi

Madde 644-

Bir mirasçı, terekeye dahil malların tamamı veya bir kısmı üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi isteminde bulunduğu takdirde sulh hâkimi, diğer mirasçılara çağrıda bulunarak belirleyeceği süre içinde varsa itirazlarını bildirmeye davet eder.

Elbirliği mülkiyetinin devamını haklı kılacak bir itiraz ileri sürülmediği veya mirasçılardan biri belirlenen süre içinde paylaşma davası açmadığı takdirde, istem konusu mal üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesine karar verilir.

Terekeye dahil diğer hakların ve alacakların paylar oranında bölünmesi hususunda da yukarıdaki hükümler uygulanır.

E. Birlikte yaşayanların hakkı

Madde 645-

Mirasbırakanın ölümünde onunla birlikte yaşayan ve onun tarafından bakılan kimseler, ölüm tarihinden başlayarak üç aylık bakım ve geçim giderlerinin terekeden sağlanmasını isteyebilirler.

İKİNCİ AYIRIM

PAYLAŞMANIN NASIL YAPILACAĞI

A. Genel olarak

Madde 646-

Yasal mirasçılar, gerek kendi aralarında, gerek atanmış mirasçılarla birlikte mirası aynı kurallara göre paylaşırlar.

Aksine düzenleme olmadıkça mirasçılar, paylaşmanın nasıl yapılacağını serbestçe kararlaştırırlar.

Tereke mallarına zilyet olan veya mirasbırakana borçlu bulunan mirasçılar, paylaşma sırasında bu konuda eksiksiz bilgi vermekle yükümlüdürler.

B. Paylaşma kuralları

I. Mirasbırakanın tasarrufu

Madde 647-

Mirasbırakan, ölüme bağlı tasarrufuyla paylaşmanın nasıl yapılacağı ve payların nasıl oluşturulacağı hakkında kurallar koyabilir.

Bu kurallar, mirasbırakan tarafından kastedilmemiş olan bir eşitsizlik hâlinde payların denkleştirilmesi olanağı saklı kalmak kaydıyla, mirasçılar için bağlayıcıdır.

Aksini arzu ettiği tasarruftan anlaşılmadıkça, mirasbırakanın tereke malını bir mirasçıya özgülemesi, vasiyet olmayıp sadece paylaşma kuralı sayılır.

II. Paylaşmaya kayyımın katılması

Madde 648-

Açılmış mirasta bir mirasçının payını devralmış veya haczettirmiş olan ya da elinde mirasçıya karşı alınmış borç ödemededen aciz belgesi bulunan alacaklı, sulh hâkiminden bu mirasçının yerine paylaşmaya katılmak üzere bir kayyım atanmasını isteyebilir.

C. Paylaşmanın gerçekleşmesi

I. Mirasçılarının eşitliği

Madde 649-

Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça mirasçılar, paylaşmada terekenin bütün malları üzerinde eşit hakka sahiptirler.

Mirasçılar, mirasbırakan ile aralarındaki ilişkiler hakkında paylaşmanın eşitliğe ve adalete uygun olması için göz önüne alınması gereken bütün bilgileri birbirlerine vermekle yükümlüdürler.

Mirasçılardan her biri, tereke borçlarının paylaşmadan önce ödenmesini veya güvenceye bağlanmasını isteyebilir.

II. Payların oluşturulması

Madde 650-

Mirasçılar, tereke mallarından mirasçı veya ortak kök sayısınca pay oluştururlar.

Anlaşma olmazsa, mirasçılardan her biri, payların oluşturulmasını sulh mahkemesinden isteyebilir. Payların oluşturulmasında hâkim, yerel âdetleri, mirasçıların kişisel durumlarını ve çoğunluğun arzusunu göz önünde bulundurur.

Payların özgülenmesi mirasçıların anlaşması uyarınca yapılır. Buna olanak bulunmazsa kur'a çekilir.

III. Bazı malların özgülenmesi veya satılması

Madde 651-

Değerinde önemli azalma olmadan bölünemeyen tereke malı, bütün olarak mirasçılardan birine özgülenir.

Mirasçılar bir tereke malının bölünmesi veya özgülenmesi konusunda anlaşamazlarsa, o mal satılır ve bedeli bölüştürülür.

Mirasçılardan biri istemde bulunursa satış artırma yoluyla yapılır. Mirasçılar artırmanın şekli konusunda anlaşamazlarsa sulh hâkimi, artırmanın mirasçılar arasında veya herkese açık yapılmasına karar verir.

D. Aile konutu ve ev eşyasının sağ kalan eşe özgülenmesi

Madde 652-

Eşlerden birinin ölümü hâlinde tereke malları arasında ev eşyası veya eşlerin birlikte yaşadıkları konut varsa; sağ kalan eş, bunlar üzerinde kendisine miras hakkına mahsuben mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir.

Haklı sebeplerin varlığı hâlinde, sağ kalan eşin veya mirasbırakanın diğer yasal mirasçılarından birinin istemi üzerine, mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınmasına da karar verilebilir.

Mirasbırakanın bir meslek veya sanat icra ettiği ve altsoyundan birinin aynı meslek ve sanatı icra etmesi için gerekli olan bölümlerde, sağ kalan eş bu hakları kullanamaz. Tarımsal taşınmazlara ilişkin miras hukuku hükümleri saklıdır.

E. Özellikleri olan eşya

I. Bütünlük oluşturan veya aile belgeleri ile özel anı değeri olan eşya

Madde 653-

Mirasçılardan birinin karşı çıkması hâlinde, nitelikleri veya özgüledikleri amaç gereği bir bütünlük oluşturan eşya birbirinden ayrılamaz.

Aile belgeleri ile aile için özel anı değeri olan eşya, mirasçılardan birinin karşı çıkması hâlinde satılamaz. Mirasçılar arasında anlaşmazlık çıkarsa sulh hâkimi, yerel âdetleri, âdet yoksa kişisel durumları göz önünde tutarak bu eşyanın, payına mahsup edilmek veya edilmemek suretiyle mirasçılardan birine özgülenmesine ya da satılmasına karar verir.

Özel kanun hükümleri saklıdır.

II. Mirasbırakanın mirasçılardaki alacakları

Madde 654-

Mirasbırakanın bir mirasçıdağı alacağı, paylaşma sırasında o mirasçının payına mahsup edilir.

III. Rehnedilmiş tereke malları

Madde 655-

Paylaşmada kendisine mirasbırakanın borçları için rehnedilmiş bir tereke malı düşen mirasçı, o malın güvence altına aldığı borcu üstlenmiş olur.

IV. Taşınmazlar

1. Bölünme

Madde 656-

Taşınmazların bölünmelerine ilişkin kanun hükümleri saklıdır.

2. Özgülenme

a. Özgülenmeye esas olan değer

Madde 657-

Taşınmazlar, paylaşmanın yapıldığı zamandaki gerçek değerleri esas alınarak mirasçılara özgülenir.

Tarımsal taşınmazlar gelir değerine, diğer taşınmazlar sürüm değerine göre özgülenir.

b. Değerin belirlenmesi

Madde 658-

Mirasçılar özgülenme değeri üzerinde uyuşamazlarsa, bu değeri sulh hâkimi tarafından belirlenir.

V. Tarımsal işletmeler

1. Paylaştırma dışında bırakma

a. Koşulları

Madde 659-

(Mülga: 30/4/2014-6537/9 md.)

b. Taşınırın özgülenmesi

Madde 660-

(Mülga: 30/4/2014-6537/9 md.)

c. Özgülenmenin hangi mirasçıya yapılacağı

Madde 661-

(Mülga: 30/4/2014-6537/9 md.)

d. Ölüme bağlı tasarruf ile düzenleme

Madde 662-

(Mülga: 30/4/2014-6537/9 md.)

e. Ergin olmayan mirasçılar

Madde 663-

(Mülga: 30/4/2014-6537/9 md.)

2. Aile malları ortaklığı

a. İstem hakkı

Madde 664-

(Mülga: 30/4/2014-6537/9 md.)

b. Ortaklığın sona erdirilmesi

Madde 665-

(Mülga: 30/4/2014-6537/9 md.)

3. Diğer mirasçılarının paylarının mirasçı irat senediyle karşılanması

Madde 666-

(Mülga: 30/4/2014-6537/9 md.)

4. Yan sınaî işletme

Madde 667-

(Mülga: 30/4/2014-6537/9 md.)

5. İşletmenin satılması

Madde 668-

(Mülga: 30/4/2014-6537/9 md.)

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

MİRASTA DENKLEŞTİRME

A. Mirasçılar arasında

Madde 669-

Yasal mirasçılar, mirasbırakandan miras paylarına mahsuben elde ettikleri sağlararası karşılıksız kazandırmaları, denkleştirmeyi sağlamak için terekeye geri vermekle birbirlerine karşı yükümlüdürler.

Mirasbırakanın çeyiz veya kuruluş sermayesi vermek ya da bir malvarlığını devretmek veya borçtan kurtarmak ve benzerleri gibi karşılık almaksızın altsoyuna yapmış olduğu kazandırmalar, aksi mirasbırakan tarafından açıkça belirtilmiş olmadıkça, denkleştirmeye tâbidir.

B. Mirasçılık sıfatının kaybı hâlinde

Madde 670-

Mirasın açılmasından önce veya sonra mirasçılık sıfatını kaybeden mirasçıya ait geri verme yükümlülüğü, onun yerini alan mirasçılara, miras paylarında meydana gelen artış oranında geçer.

C. Denkleştirme şekli

I. Geri verme veya mahsup

Madde 671-

Geri vermekle yükümlü olan mirasçı, dilerse aldığı aynen geri verir; dilerse payından fazla olsa bile değerini miras payına mahsup ettirir.

Mirasbırakanın bu kurala aykırı tasarrufları ve mirasçılarının tenkise ilişkin hakları saklıdır.

II. Miras payını aşan kazandırmalar

Madde 672-

Yapılan kazandırma miras payını aştığı takdirde mirasçı, mirasbırakanın bunu kendisine bırakmak istediğini ispat ederse, bu fazlalık denkleştirmeye tâbi olmaz. Diğer mirasçılarının tenkise ilişkin hakları saklıdır.

III. Denkleştirme değeri

Madde 673-

Denkleştirme, kazandırmanın denkleştirme anındaki değerine göre yapılır.

Yarar ve zarar ile gelir ve giderler hakkında mirasçılar arasında sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır.

D. Eğitim ve öğrenim giderleri

Madde 674-

Çocukların eğitim ve öğrenimi için yapılan giderler sebebiyle geri verme yükümlülüğü, mirasbırakanın aksini arzu ettiği ispat edilmedikçe, ancak alışılmış ölçüleri aşan kısım için mevcuttur.

Eğitim ve öğrenimini tamamlamamış olan veya engelliliği bulunan çocuklara, paylaşmada hakkaniyete uygun bir ödeme yapılır.[33]

[33] 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan "sakatlıkları" ibaresi "engelliliği" şeklinde değiştirilmiştir.

E. Hediyeler ve evlenme giderleri

Madde 675-

Olağan hediyeler ile evlenme sırasında yapılan geleneğe uygun giderler denkleştirmeye tâbi değildir.

Altsoy hısımlarının evlenmelerinde, alışılmış ölçüler içinde yapılan çeyiz giderleri hakkında denkleştirmeye tâbi tutmama arzusunun bulunduğu asıldır.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

PAYLAŞMANIN TAMAMLANMASI VE SONUCU

A. Paylaşmanın sonuçlandırılması

I. Paylaşma sözleşmesi

Madde 676-

Mirasçılar arasında payların oluşturulması ve fiilen alınması veya aralarında yapacakları paylaşma sözleşmesi mirasçılarını bağlar.

Paylaşma sözleşmesiyle mirasçılar, tereke mallarının tamamı veya bir kısmı üzerindeki elbirliği mülkiyetinin miras payları oranında paylı mülkiyete dönüştürülmesini de kabul edebilirler.

Paylaşma sözleşmesinin geçerliliği yazılı şekilde yapılmasına bağlıdır.

II. Miras payı üzerinde sözleşme

Madde 677-

Terekenin tamamı veya bir kısmı üzerinde miras payının devri konusunda mirasçılar arasında yapılan sözleşmelerin geçerliliği yazılı şekle bağlıdır.

Bir mirasçının üçüncü kişiyle yapacağı böyle bir sözleşmenin geçerliliği, noterlikçe düzenlenmesine bağlıdır. Sözleşme bu kişiye paylaşmaya katılma yetkisi vermez; sadece paylaşma sonunda mirasçıya özgülenen payın kendisine verilmesini isteme hakkını sağlar.

III. Mirasın açılmasından önce yapılan sözleşmeler

Madde 678-

Mirasbırakanın katılması veya izni olmaksızın bir mirasçının henüz açılmamış bir miras hakkında diğer mirasçılar veya üçüncü bir kişi ile yapacağı sözleşmeler geçerli değildir.

Böyle bir sözleşme gereğince yerine getirilmiş olan edimlerin geri verilmesi istenebilir.

B. Mirasçılarının birbirine karşı sorumluluğu

I. Garanti borcu

Madde 679-

Paylaşmanın tamamlanmasından sonra mirasçılar, paylarına düşen mallar için birbirlerine karşı satım hükümlerine göre sorumludurlar.

Mirasçılar, paylaşmada her birine özgülenmiş olan alacakların varlığını birbirlerine karşı garanti ettikleri gibi; borsaya kayıtlı olan kıymetli evrak dışında, alacağın mirasçının hakkına mahsup edilen miktarı için borçlunun ödeme gücünden adî kefil gibi sorumludurlar.

Garantiye ve kefalete dayanan dava, paylaşma tarihinin veya daha sonra yerine getirilecek alacaklarda muacceliyet tarihinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

II. Paylaşma sözleşmesinin geçersizliği

Madde 680-

Borçlar Kanununun geçersizliğe ilişkin genel hükümleri, paylaşma sözleşmeleri hakkında da uygulanır.

C. Mirasçılarının üçüncü kişilere karşı sorumluluğu

I. Müteselsil sorumluluk

Madde 681-

Mirasçılar, bölünmesine veya nakline alacaklı tarafından açık veya örtülü olarak rıza gösterilmemiş olan tereke borçlarından dolayı, paylaşmadan sonra da bütün malvarlıklarıyla müteselsilen sorumludurlar.

Paylaşmanın gerçekleştiği tarihin veya daha sonra yerine getirilecek borçlarda muacceliyet tarihinin üzerinden beş yıl geçmekle teselsül sona erer.

II. Mirasçılara rücu

Madde 682-

Paylaşma sözleşmesinde ödenmesi kendisine yükletilmemiş olan bir tereke borcunu veya üzerine aldığı miktardan fazlasını ödeyen mirasçı, diğer mirasçılara rücu edebilir.

Rücu hakkı, ilk önce, ödenmiş olan borcu paylaşma sözleşmesiyle üstlenmiş bulunan mirasçıya karşı kullanılır.

Diğer hâllerde, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, mirasçılardan her biri terekedeki borçları miras payı oranında ödemekle yükümlüdür.

Revision #4

Created 2025-01-28 06:06:56 UTC by Admin

Updated 2025-01-29 07:39:52 UTC by Admin